

ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԿՐՈՒԹԻՒՆ

Պուխարիոյ հասարակական 10 ֆրանկ. վեցսանկան 5 ֆրանկ. Արսասանականի հասարակական 12 ֆրանկ. վեցսանկան 6 ֆր.

ՎԱՆՈՒԿ ՎՃԱՐՆԷԻ

Գրութիւնք և ս ճեկ տրուիր:

Իրանդիական տղը 20 սանկան րիւկ և:

ԳԻՆ 10 ՍԱՆԹԻՄ

ՇՈՒԲՈՒ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

Կ. ՂԱՍԱՐԱՅԻՄԻ ԶՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇՈՒԲՈՒ ՕՐԵՐԸ

Отговорникъ: Д-ръ Т. Хр. Стояновъ. АДВОКАТЪ

Նախակ և սրտի գրիկ
Խմբագրութեան հասցի ին.

Редакция на вѣстникъ
«Шаржумъ»
Варна.

Redaction du journal
«Charjoun»
Varna (Bulgarie).

ԳԻՆ 10 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՐՈՆԲԴ ԿԱՍ ԿԵԱՆԲԴ

Յայտնի է թէ կաթնովի և բուսական միտիոնարները, Հայաստանի մէջ իրենց սփռած բարեգործութիւններուն առթիւ, պատճառ եզան որ մեր աչքին առջեւ շատ բան կորսնցուցնէ իրենց գաւանդներն վեհաթիւնը:

Անթիւն թիւը, յետին թշուառութիւնը շահագործել գաւանդ մը առաջ քշելու համար, արդարեւ հեռի է վեհաթիւնութեան հիւրէ մը իսկ պարունակելէ իր մէջ: Ընդհանրապէս:

Կարնոյ մէջ Տր. Չէմպերը և Պատրիարքարանի միջև տեղի ունեցած վերջին բանակցութիւնները, Բաբերդէ 20 սրբեր որդեգրելու խնդրի մասին, որքան ցատու մայրան ալ վիշա կը պատճառէ ամէն հայոց, և մտածել կուտայ թէ կարելի չէ՞ արդեօք որ դերադոյն ճիգեր պարզէ աղը իր որբերը ինք խնամելու, կամ գէթ, առանց այլեւայլութեան, կարող ըլլալ մերձիկ աղային արժանապատուութիւնը, աղային դարաւոր և կեղեցիկ հարուածող ամէն սմովալի առաջարկ, ընդունելով միայն ինչ որ զուտ բարեգործութիւն է, կամ լաւ եւս, կըրայրական պարտականութիւն:

Հայ որբերը պէտք չէ զիտանան Հայ եկեղեցիին և բողոքականութեան արբերութիւնները: պէտք չէ որ անոնք մասնաւոր եկեղեցի մը ճանչնան, ըսեր է Տր. Չէմպերը:

Հայ որբերը ինչ տեսակ Որբանոցի մէջ ալ պատասխանած ըլլան, պէտք է զիտանան թէ իրենք Հայ եկեղեցիի զաւակ են և պարտաւոր ստրկին սիրելու ու պաշտելու իրենց աղը, եկեղեցին:

Պատրիարքարանի այս սղղու պատասխանին վրայ, որ ամբողջ վշտակրած աղային արդար պատասխանն է, փոխանակ բարեգործութեան այդ առաքելալը համոզուելու, բանակցութիւններու խղում առաջ բերեր է և որբերու յատկացումը դրամը եւ զրկուեր է Չէմպերի և Սիբերիկա...:

Բայց պէտք է խոստովանել թէ ամէն տեղերու միտիոնարներու «սակարկութիւնները» միօրինակ չեն. և, կերեւայ, իրենց քմահաճոյքին համեմատ, եթէ երբեմն զայրացնելու առթիւն առաջ կերթան իրենց պահանջումներուն մէջ, երբեմն ալ փոքրիկ զիջումներ կընեն:

Այսպէս, Եգիպտոս միտիոնարները համաձայնէր են որ իրենց Որբանոցին հայ որբերը Հայաստանեայց եկեղեցիի գաւանդը և փորձապետութիւնները սորվին, և սակայն պայմանով որ 13 տարեկանէ առաջ Ա. Հայորդութիւն չառնեն...:

Թշուառութեան այդ յետին աստիճանին մէջ, զարմատալի չէ եթէ մեր ինքններէն ունանք յօժարին իրենց պարտական գաւանդանքին մէջ նորի լուկ փոփոխութիւններ մտցնել և կամ նոյն լուկ բոլորովին հետանալ անկից:

Բայց արդոյ միտիոնարները պէտք է զիտանան թէ Քրիստոսի պատուէրը ասիակ չէր. քաղցածին ու ծարաւին ունի մը ջուր, փոքր մը հայ սալու համար «պայմաններ» դնել չի պատուիրեց անիւս:

Եւ յետոյ, բարեգործութեան լուսան շնորհոյն բուն իղձն ալ իր սեղը դացած ըլլալ չի թուիր խոստագահանջ միտիոնարներու արարքներով, որոնք նուրբ լինելու մը կը պարունակեն իրենց մէջ:

Այս, այս դժնդակ պարագաներուն մէջ մարդ կրնայ իր կըրօնքը վրայ սալ, բայց ասիակ, տարակոյս չիկայ, տեղի կունենայ այն յօժարութիւնով որով մտնան անոնք մէջ առաջակներէ շրջապատում և զաշոյնին ծայրը կոկորդին վրայ զղացող ճամբորդը իր գոչքը կը յանձնէ:

Բասակը կամ կեանքը, կը զուտայ առաջիկը:

Կրօնքը կամ կեանքը, կը մըմնջէ միտիոնարը իր անաշիկ ու հեղ ճայնով:

Այս երկու բացադանջութիւններուն ամենէն քոսմենիւն ու զատապարտելին առաջինը չէ...: Այս պայմաններուն մէջ, աղ-

դին կը մնայ եթէ ոչ ամբողջապէս ինք ստանձնել որբանամ և եղբայրանամ սուրբ գործը ինչ որ իր կարողութենէն վեր է, զոնէ կարելի եղածին չափ լայնօրէն բաժին ունենալ զըրկուած նպատներուն մէջ, բան մը որ կչիւ և կաշեւորութիւն պիտի տայ իր արդար իղձերուն, և իր պատիւը ու արժանապատուութիւնը պիտի փրկէ:

ԳԱՄԵՐ-ԱՐՇԱԻՐ

ՊԱՏԻՈՑ ԱՏԵԱՆԻՆ ԲՈՒՈՐՆԻՐ

—(—

1895 Յունիտարի վերջերը, Հայրենիքի մէջ խմբագրականին առթիւ, կեղծ տեսարանին մէջ վեճ մը ունեցանք և ս Արքիար Էֆէնտի: Ներկայ էին Մոսկուան, և Քրանտի լուսնի ուսուցիչներէն մէկը՝ Միշրան Օճանէսեան. երրորդ զատարանի աշակերտներն ալ. — քան Ն. գրէն ո՛չ նուազ—գրան ապակիներէն ներս հանդիսատես էին գտնուէն: Վեճը կատարի եղաւ, իմ վերջին բառերս էին. «Շուն, Պարոն Արքիար, այն ցած հողին ևս որ գաւանդանցիք աշխարհի մէջ ամենէն աւելի սիրած մարդուց»: Ինքը միայն հասկըցաւ ասիկա, և և ինքը ըմբռնեց որ կակնարկէի Գրիգոր Արքիարին: Մոսկուան ուղեց որ, քանի մը վայրկեան լուծեմ և ետք, մենք հաշտուինք: «Թո՛ղ կորսուի, ըսի, ա՛լ վերջացաւ»: Այդ օրէն իզուեցաւ վերջնապէս մեր յարաբերութիւնը:

Օր մը, զիպուածով, ձեռքէ ձեռք անցած տեսարակ մը հաւաւ ինձի վրան նշանակուած էր՝ Արքիար Արքիարեանի հարցախնդրիւն: Կարողացի ու քարացայ: Փորձեցի չհաւատալ, և սակայն անցեալին մէջ անդիտակցօրէն մտքիս մէջ նշանակուած սեւ կեանք հետզհետէ լայնցան ու լուսաւորուեցան:

Ապրիլին վերջերը այցելութեան զայր իրիկուն մը Մ. Մայթանճեանի ներկայ էր Սոսքըլ վարդանեան: Գիշ ու շատ ընդհանուր յոյսի օրեր էին, ամէն հայ ծրագիր մը կը կազմէր մտքին մէջ: Խայթանճեան ըսաւ թէ Արքիար կարելի մէջ պիտի

[*] Այս թուականէն սկսեալ ուս կատարուելու կողմէ կատարուել են թարգման և Գրիգոր Արքիարեանի և խմբագրութիւնը:

հրատարակէր իր նոր թերթը: — Ան տեղ մըն ալ չի կրնար երթալ, պատասխանեցի. անկանգնելի կերպով ինկած է»:

Խայթանճեան այս խօսքս առաջաք հաղորդած էր բարեկամս: Ուրիշներէ ալ նոյն պատողութիւնները եղած էին Արքիարի մասին:

Թիւթիւնճեանի մահէն անմիջապէս ետք, Արքիար Էֆ. որ մինչև այն ատեն լուս ու մուշ մնացած էր, յանկարծ գոտեպնդեցաւ ինձի դէմ ու ստաջին փորձը ըրաւ. «Պատուոյ Ատեան» անաշարկելով: Ի սկզբան բերուած անաշարկութեանը ընդունելու մէջ գտնուեցայ ևս, նոյն իսկ Շահնազարը ուղեւով իրաւարար նշանակել իմ կողմէս: Բարեկամս մէկը, Մոսկուան, խորհուրդ սուսաւ ինձի որ չվստահիմ: Ու իրօք սկսայ հաշուել թէ Շահնազարը մինչև վերջը ինձի ճառ տեսակցած էր, օր մըն ալ նոյն իսկ նշան Սիմոնեանի ներկայութեանը, ինչո՞ւ չուղեց ինքն անձամբ դալ ինձի ու հասկնալ թէ ինչ կըսեմ ևս կամ թէ ի՞նչ ըսած եմ, և ի՞նչ հիմնքով վրայ:

Կատկածս շեշտուած էր Արքիար Էֆ. ի վրայ: Բանակն ելլելէն ետք իր վրայ խօսեցան շատ թերթեր. Չեւրազ գրած էր թէ շատ յայտնութիւններ բրած է Արքիար, սահմանադրուի վրայ վէճի մթերանոցներ ու մարդիկ ցոյց տուած է: Արձագանգ, Նոր-Նար գրեցին ու գրեցին, Մշակ Արքիարի ողջութեանը ալ բնաւ իր թղթակցին անուր չտուաւ: Արքիար Էֆ. ինչպէս ըսի լուս պատնուկի պէս մինչև Թիւթիւնճեանի մահը ու այն ատեն, երբ ևս սակաւ բան մը գրած չէի ու ճշդապէս ալ ո՛չ ոք զիտէր թէ ի՞նչ էի խօսած, կարկ կը կտրի: Այդ ուշ մնացած պատուախնդրութիւնը, ի՞նչ մեղքս ծածկեմ, քիչ մը զարմացուց զիս: Եւ անդորձ մերժեցի արքիարեան անաշարկութեան «Պատուոյ Ատեանի» մասին, որովհետեւ նախ որ Արքիար Էֆէնտի հարցաքննութեան թուղթերը իմ սեփականութիւնս չէին. երկրորդ որ իրաւարարներէն և ո՛չ մէկը մասնակից կըր յայդ թուղթերուն մէջ յիշատակուած անցքերուն. երրորդ որ անխորհուրդ բան մը կըլլար Արքիարեան ծուղակին մէջ բռնել տալ քանի մը անձնաւորութիւններ: Ուստի, ըսի, թո՛ղ զատարան զիտէ: Դատարանը, իմ կարծիքովս, ամենէն յարմարն էր. այն տեղ ամբաստանութիւններու ու ցուցմունքներու կընէի ըստմութեան ստեղծ. կը պահանջէի որ, ըսածներս ջրելու համար, մէջ տեղ բերուի թուղթերուն խկական օրինակը: Բայց թէ սրտում վճիռը գու-

ցէ ինծի աննպաստ ըլլար, փոյթս չէր առ, կը բաւէր որ ամէն ամբաստանութիւններս կարող կըլլայի ընելու: Այսօր ալ նոյնը կը պնդեմ: Լեւոն էֆ. Քաշախան, օր մը, Ուսումն. Խորհուրդին մէջ, նիստը փակուելու ատեն, հարցուց ինծի յոտքի վրայ թէ իրաւ Արփիարը զաւանան կոչած եմ: — Դուք հարցաքննիչ դատաւոր էք, ըսի: — Լաւ, մենք զիտե՞ք ձեզի հետ ինչպէս պիտի վարուինք: — Ձեզմէ ինչ որ գայ սիրով կընդունինք: Այլ ուրիշ ոչինչ: Պէտքէրեան բառ մը անգամ չարտասանեց: Ուստի, պարզապէս անամօթ ստուծիւն է Մարտի մէջ, թէ Ուսումն. Խորհուրդի Աստուծոյն Պ. Պէրպէրեան ստիպողաբար պահանջեց (ինչմէ) իրենց ալ ցոյց առաջ այդ թուղթերը: Կը պնդեմ, որ այդ օրը եւ ո՛չ ուրիշ ժամանակ Պէրպէրեան այդ անսակ պահանջք մը ըրած չէ ինչմէ: Անուշա Արփիար էֆէնտի չի մտնար որ ե՛ս ալ զիւանի անդամակից էի Պէրպէրեանի: Ատկէ քանի մը օր ետքը Հայրենիք — կարծեմ յուրիսի կէսին անդին — իր որոտագոյշ կոխը սկսած էր ինծի դէմ: Այլ սուս սուս վրայ. Արփիար — Լեւոն — Երուանդ, երբեակ դաշնակցութիւն մը, կոխի գաւառին վրայ: Երուանդը — կնոջս մէկ եղբորորդին — ի լրումն բոլոր ցածութեան, յայտարարած էր թէ ինծի հետ ազգակազմութեան կապ չունի, իրբեք թէ ես իրենց անունին լուսապատկեր գրուիս գրած ըլլայի: — Հրէական աւանդամովի այդ յիմարութիւնը, թէ առնիմք մեք հայր զԱրփիարէան, նոյն իրիկունք, Արեւելի մէջ ոտքերուս սակ գրած էի, յայտարարելով որ արհեստաւորի մը գաւառի եմ: Այս առաջ իրարանցումին մէջ, օր մըն ալ նշան Սիմոնեան եկաւ ինծի ու ըսաւ. «Առութիւնդ ստակալի է, բարեկամդ կը լիննայ կոր»: Իր նոր-Կեանքին մէջ կը խոստովանի արգէն ինքն ալ, Արփիար էֆէնտի, թէ «հրապարակագրի սրտին ուղղուած մտ հարցու հարուածը անտարբերութիւնն է» (Թիւ 8, էջ 118): Եւ Սիմոնեան ջանաց տեսակ մը մերձեցում յառաջ բերեց հրապարակը հանդարտեցնելու համար: Ես ըսի. «Կը գրեմ ինչ որ ըսած եմ, առանց բան մը ծածկելու»: Կը պտորագրեմ ալ, պայմանով որ հրատարակուի, կը քաշեմ բոլոր հետեւանքը: — Անկարելի է, պատասխանեց: Եւ այսպէս ամէն օր վեճարարութիւն, ներկայ էր Մոստիլեան: Այդ երկու խօսակիցներուս կարծիքը սա էր որ եղանակով մը վէճը փակուի հիմա, առիթը եկածին պէ՛ս՝ ուզածս գրեմ ու խօսիմ: Օր մը վէճը տաքցաւ. տեսչարանէն վար իջայ՝ ա՛լ բնաւ վարժարան չգտնալու մտադրութեամբ: Սիմոնեան ետեւէս աճապարեց ու փոյթ գունեցաւ հասկցնելու որ իրենց իրաւունքը լոկ բարեկամական շրջանի մէջ կամփոփուի, ուստի ո՛ր եւ է ճնշումի կասկած ունենալու անտեղի էր: Եւ որովհետեւ տեսակ մը լուծում անհրաժեշտ էր այս անվերջ բանակիտելները փակելու համար, առաջարկեցի Սիմոնեանին որ «Արփիար էֆէնտի թող սոջեւս գայ, ձեռքը կուրծքին դնէ ու ըսէ թէ ինք մարտը ելած է բանտէն՝ հակառակ իմ ունեցած անխախտ համոզումներու»: — Սիմոնեան տարաւ զիս գարեջրատուն մը, կալիթա, Տօմուզ փողոց: Ես նստեցայ, ինք գնաց բարեկամիս ետեւէն: Պարսպ դարձաւ: Արփիար էֆէնտի քաջութիւն չունեցաւ գալու եւ այդ խոստովա-

նութիւնը ընկու: Ա՛ս, Արփիար էֆէնտի, ա՛ս ալ զիր միւս գրողանդ: ՀՐԱՆԴ:

ՊԱՌԱՎԱՏԻՉ ՈՐԿԵՆ

—)(—

Կերեւոյ թէ «Իրաւունք»-ի յօդուածագիրը չէ ըմբռնած մեր «եղբայրասպան կոլւլը», թէ եւ այնքան պարզ էր:

Ամէն անոնք որ «Շարժում»-ի խմբագիրներուն Միութիւն, Չուլում, Արձագանգ, և ուրիշ խորագրերով յօդուածները կարգապահ են անոնց «Իրաւունք»-ի մէջ դրած ատենին, համոզուած պէտք է ըլլան թէ իրենք որքան սիրող եղած են միշտ համեմաշխութեան: Եւ եթէ ասոնք անցեալին կը վերաբերին, «Շարժում»-ը դեռ երէկուանն է, անոր ամբողջ համարները վիայ են թէ իր խմբագիրները ամէն ատենէ աւելի յարած են ակնկալուած միութեան զազաւարին:

Մեր փափագն եղած է միշտ կրքերը մարած, անգործութիւնը, սէրը վերահաստատուած տեսնել մեր մէջ իրբեւ միութեան ասնոյ միակ և անվրէպ առաջնորդներ:

Երբ Պ. Արփիար Նաղարէկը լինցնելէ (.) ետքը, Գաշնակցութեան վրայ կը յարձակի յիմարի մը թափով, իրաւունք չունէի՞նք ա՛յդ կոխը «եղբայրասպան» կոչելու:

«Իրաւունք»-ի յօդուածագիրը, Պ. Շահրիման, մեր կարծիքն չէ, վէճերու շարունակումը կը պահանջէ՝ անոնց մէջ փնտռելով լոյսը, և վարադոյրը բանալ տալու համար, թաւորնի հանդիտականի մը պէս կը ծափէ:

Կը կարծէ՞ ուրեմն որ երբ Պ. Արփիար իր վերջին բառը ըսած ըլլայ «Մարտ»-ի մէջ, ա՛լ Գաշնակցութեան բանը ըսած է:

Կը կարծէ՞ որ իր համոզումներուն և գրուածներուն մէջ անկեղծ ըլլայ մէկը, նոյն իսկ հանդէպ անոր որուն ձեռքով «գաշոյն մը միտած է» իր կուրծքին մէջ:

Կը կարծէ՞ որ երբ «Գորշակ» պահանջուած հերքումը տայ՝ Արփիարականութիւնը կը մնանի:

Երբեք: Այնպիսի խնդիրներ կան, որոնց լուծման համար բառգրքին բոլոր բառերը կը գործածուին, մէլանի գետեր կը հոսին, և լոյսը միշտ հորիզոնին տակը պահուած կը մնայ: Օրինակ՝ Չօլաի գատը, ու Արփիար Նաղարէկ խնդիրը որ անլոյծ մնաց:

Եւ յետոյ նոյն իսկ եթէ այդ լոյսը ծագի ճաճանչալից, ամբողջական, մեր մէջէն շատերը անընդունակ են անով ողողուելու: Մեր նկարագիրը այնպէս մը կերտուած է որ մեր արժա-

նապատուութեան գէ՞մ կը սեպենք անոր գիմել հլու և համար կերպով, և կոպիտ յամառութիւնով մը, որուն «սիղբունք» անունը կուտանք, կը մնանք գամուած ուր որ էինք:

Ասոր համար է որ Նաղարէկը, հակառակ ամէն մերձացումներու, դեռ կենդանի է, կուսակցութիւն ունի և Հնչակեաններ կան որոնք միայն անոր անունովը կերգուն:

Պ. Արփիար Նաղարէկը տապալել, բայց միմիայն Հնչակեանութիւնը յօշոտելու յաջողեցաւ, և ցնցման հետեւանքը ամբողջ յեղափոխութեան վրայ տարածուեցաւ:

Փոխանակուած ամօթալի լուսանքներէն ու խայտատակութիւններէն ետքը հասարակութեան փոտահութիւնը խախտեցաւ: Հարուստը իր լուծման, գործիչը՝ իր կեանքը վարանելով սկսան տալ կամ բնու շոտին. յեղափոխութիւնը սո՞ժեց: Ու այս իսկ է Պ. Արփիարի յեղգործունէութեան ամբողջ հետեւանքը: Գալով իր զրական անուրանալի արժանիքին, «Շարժում» արգէն իր գնահատումը ըրած է իր Բ. համարին մէջ:

Չեմ կրնար հաստատալ Պ. Շահրիմանի ըսածին թէ «Մարտ»-ի եղբայրասպան կուտի բաժինը ամբողջ կուսակցութեան հաւանութիւնովը գրուած ըլլայ: Մեր համարումը շատ բարձր է Հնչակեան անկեղծ յեղափոխականներու վրայ, պահ մը իսկ ենթադրելու համար թէ կը հատանին այդ բանին և կը հաստատանք թէ առանց իրենց կարծիքը առնելու է ո՛ր Պ. Արփիար կը գրէ, իր քրահաճոյրին և հաշիւներուն համեմատ, գաշոյնի հարուածի մը յիշատակին ազդեցութեանը սակ:

Այսօր բոլոր փողոցային թերթերը, գինեատան հետադրները, կեղծարարները ու գաւաճանները զազի գործակցութիւնով մը ամօթալի յարձակումներ կընեն կուսակցութեան մը գէ՞մ, որ, Պ. Մինաս Չերաղի կարծիքով, «միակ կանգուն մնացած և ահարկու կուսակցութիւնն է» Գաշնակցութիւնը:

Եւ ինչո՞ւ. արդեօք ամօթալի խայտատակութիւններ պարզած չըլլալուն, իր ծոցին մէջ՝ գործին սիրուն համար կասկածելիներ ընդունած չըլլալուն կամ ազատները վտարած ըլլալուն: Խնդրեմ, ինչո՞վ կարողարանան այդ անողոք յարձակումները, և Գաշնակցութիւնը ըստածը Հնչակեանութեանէն վա՛ր է որ բոլոր ուսմբերը անոր կուղղուին:

Այս է «անկողմնակալ ըլլանք»-ին գործնական կիրառութիւնը: Եւ երբ մենք գիտել կուտանք թէ Պ. Արփիարի ըրածը ա՛լ հերքէ է, եղբայրասպան կուտը թող չվերսկսի, ազգը միութիւն, սէր

կուղէ, և ա՛լ կը զղուի լրագրական սնամէջ քաշքշուքներէ և յուսահատութեան մէջ կիւնայ. ասոնք գիտել առած ըլլալուս համար «կուսակցական» եղած կըլլանք:

!Նչ ըսէինք հասաւ:

—Ապրի՛ս, Պ. Արփիար, կը ռուէ, տղաս, քաշելու պէս, ճարտար գրչովդ մեզ խոտովէ. Շահրիմանը՝ մեզի, Մարկոսը՝ կիրակոսին գէ՞մ հանէ, ամբողջ ազգը և լրագրութիւնը քո թանկագին անձովդ զբաղեցուր, կուտէ՞ քոյր կուսակցութեան մը գէ՞մ, քանի որ թուրքին գէ՞մ կուտելէ շատ աւելի գիւրին է:

Ասոնք ըսելը մեր կարողութեանէն վեր է և հակառակ մեր սիղբունքներուն: Մեր իղձն է, կը կրկնեմ, որ հրատարակման գործնայ և կոյր ատելութիւնները մարելով, ամէն ոք յատակ հայու աչքով զիտէ իրեղբայրը, հայու աչքով զիտէ իրեղբայրը, և մօտաւոր ապագայի մէջ, թաւանցելով թէ որքան անխմատ և դատապարտելի է ձգտում մնալը, ամբողջ հայերը, առանց կուսակցութեան նուկալի բառը արտասանելու, իրարու գիրկնտուն մտնալով անցեալը, կամ լաւ եւս յիշելով զայն, խրատուելով անկեց:

Ահա այդ բանին գէ՞մ է որ խոչընդօտ կը կանգնի Պ. Արփիար իր «Մարտ»-ով և իրաւունք կուտայ մեզ պատակելի ողի մը նկատելու զինքը յեղափոխութեան մէջ:

Իսկ եթէ եղբայրաստան կուտներու գաղարում պահանջելով, սիրոյ և միութեան կոչ ընելով «կուսակցական» եղած կըլլանք, վառք կը սեպենք այդ կուսակցութիւնը, և սակայն «Շարժում»-ի հակառակորդներուն անկողմնակալութիւնն ալ շատ վտահաւթիւն չի ներշնչեր մեզ:

Գ. Ա.

ԴԵՍ ՈՒ ԴԵՆ

—)(—

Սիլիսարէէն մեզ կը գրեն թէ անգլոսոյն զաղթականներուն մէկ մեծ մասը, հակառակ իր թշուառ վրձակին, խաղամուտութեան մէջ ընկած է և իրենց ձեռնակողներին իսկ ծախող զաղթականներ եղեր են այդ աւերիչ մտութեան յագուրդ տալու համար: Կը զգուշացնենք մեր հայրենակիցները այդ անպատելի անգղուզին մէջ աւելի առաջ երթալէ: Թշուառութեան զարմանք խաղի մէջ չէ որ կը գտնուի:

Վասնայի 40ի չափ վաճառականներ հետագիր մը քաշելով Սեֆիա, խնդրած են կատարութեանն որ արմատիք արտածութիւնը չարկուելի. քանի որ Պուլկարիս համարանցներուն մէջ պէտք եղածին չափ արմատիք կայ և առաջիկայ հունձքն ալ աղէկ պիտի ըլլայ: Հացին վրայ գնելը դժբախտաբար կը հերքէ վաճառականներուն յայտնած լաւատես զազաւարը համարանցներու վրձակին վրայ: Եւ անուշո

կառավարութիւնը, իրերու ճշմարիտ կացութիւնը տեղեկացնելու, վաճառականներու սիրուն համար յարգութեամբ հարկաւորութեան չի պիտի մասնէ:

Այս պահուստ Ամերիկայի մէջ կրնազինուորներու ջոկատ մը կը կազմակերպուի Գ. Գ. Գ. կողմէն մասնակցելու համար: Զօրախումբին հարկաւորութեան ըլլալը Օրինակ Առաջին իրեն տեղակալ ունենալով ոչ ոք չի կրնար պահանջուիլ Օր. Մըրքս և Օր. Ուելչման, տասնեւինը տարեկան մեծահասակներու գեղջեղութիւն: Ինչպէս կերելայ, Սպանիոյ Ամերիկեան պատերազմը հետզհետէ հաճոյսով կը զարգանայ մը ստանալու վրայ է:

Թիւրք կառավարութիւնը պաշտօնակալ յայտարարեց է Սպանիոյ և Ամերիկայի կառավարութեանց թէ ներկայ պատերազմին մէջ թուրքերու... չկարողութեան պատի պահէ: Երկու մարտիկ կառավարութիւններուն սիրար հանդարտեց է այս զեկուցման վրայ: Արդարեւ պաշտօնակալն ձեռնարկեց թիւրքերու կան սրտնք ծաղրելի կը դարձնեն մարդս:

Շատ մը հրեայ գրամատեններ, որոնք գիշատիչ պղտուներու պէս կարեւոր վազած էին աժան գին՝ երբ ընկելու, կամ կողոպտելու իրենց գարաւոր սովորութեան համեմատ առօրինակ օգտուելով, այս անգամ կասկածի չափ բախտաւոր չեն կրցած ըլլալ: այլ իրենց տեղը, Սեւանիկ գարձեր են... պրօպրիետար վրայ նաշելով:

Պոլսոյ բարձրագոյն ոստիկանութիւնը կերելայ թէ կը փոփոխուի Պոլս հասնող կամ անկէջ մեկնող պուլիարական շոգենաւներուն մէջ ոստիկանական գործողութիւններ կատարել, այսինքն իրեն համարաւոր գաղտնութիւնով ուղած անձր բռնի գուրս քաշել հանել: Ընկերութեան արդարացի մեթոման վրայ ոստիկանութիւնը գանդաւ Ըրեր է Գրան:

Ռուսիոյ Խորհուրդը պատրաստեց է 1898 թ. Պոլսոյ հայ թագաւորի վարձարաններուն վիճակագրոյցը, ո-

րուն համեմատ ամբողջ զարգացման երկուսն աշակերտաց թիւն է 4,483, տասնչորսերորունը 175 և վարձարաններունը 75: Բոլոր թագաւորի վարձարաններու ամսական ծախքն է 68,953 դրոշ: Թագաւորի վարձարաններէն զատ, մայրաքաղաքին պետական և օտար զարգացներ կը յաճախեն 1,108 երկուսն սաներ:

Ընտրութիւնն սոսկ հայազէտ բանակը բրտօքիւսօր Մառ, որ մէկ քանի օրէ ի վեր Պոլս կը գտնուի, անցած շաբաթ տոտու այցելութիւն տուեր է Օրմանեան Պատրիարքին:

Վառնաւէն Մշակի գրուած թըզթակցութիւն մը կըսէ թէ Երուսաղէմէն և կամ մասնաւոր նամակ մը նայելով նախկին Պատրիարք Իգմէրլեան Սրբազան մեծ նեղութեամբ ու զրկումով կապրի վանքին մէջ: կառավարութեան յատկացուցած թուշաիք բնաւ չի վճարուի: Վանքին վանականները հետք բարեկամարար չեն վարուի (սեւեռեանք): Նամակակալը կըսէ թէ մարդու սիրար կը սեղմուի Իգմէրլեանը կարօտ վիճակի մէջ աւանակով:

Եւ մտածել որ անչին Օրմանեանի պէս արարած մը փորք կուտեցնէ ու երջանիկ կանցուէ իր օրերը իւրեզարով ազգին յիշին:

ՔԱՂԱՔԱՎԱՆ ԴԵՊԲԵՐ

Երոպայի գիտնագիտական շրջանակներուն մէջ օրուան կարեւոր դէպքերը կը նկատուին նախ Աստորիոյ-Հոնկարիոյ նախարարացեալ Լոլուիսովքի կոմսին՝ աւարեւհոնդարեան պատու իրակութեանց առջեւ արտասանած ճառը ի մասին սոյն կառավարութեան ընթացքին արտաքին քաղաքականութեան մէջ: Պալարանեան խնդրի

մասին յայտարարած է. «Պալարանները լի են բացաւա նիւթերով, և կացութիւններ կան ուր կայ մը կը բաւէ հրդեհ առաջ բերելու համար: Թէև և ասանկ բան մը պատահելու երևուած չի իրայ, կայտարարութիւնը միշտ պէտք է պատրաստ ըլլալ ամէն դէպքի և կատարեալ կերպով կազմակերպէ իր շինուորական ուժերը»:

Կամը կատարուցնէ որ թէև Ռուսիոյ հետ կրէսէի մասին անհամաձայն, սակայն երկու ազգերուն մէջ ասով ցրտութիւն առաջ եկած չէ:

Կոլուլաովսկի կը վերջացնէ յայտնական յանկերպով. «Ռուսութեան քրօն» և խաղաղութեան պահպանում»:

Երկրորդ աւելի կարեւոր դէպքերն է Անգլիոյ դաշնակցին նախարար Պ. Չեմբլընի բանախօսութիւնը, որ յիշեցած է թէ՛ մամուլը, թէ՛ զիւանադաւորութիւնը: Չիւանական խնդրի մասին բուռն կերպով այսպանել յետոյ Ռուսիոյ բանած ուղղութիւնը, սա շատ նախատական խօսքն արտասանած է. «Մնացոր, և թէ Ռուսիոյ հետ համաձայնութեան մը կնքած ըլլայինք, մեզի ո՞վ պիտի երաշխաւորէր թէ Ռուսիա պիտի բռնէր իր խոստումները»: Եւրոպական մամուլը վար կը զարնէ նախարարի մը բերնին չվայելիք այս խօսքը, իսկ անգլ. լրագրութիւնը, քիչ բացառութեամբ, կը գրտատէ զայն: Աւելի մեծ ազդեցութիւն առաջ բերած է նախարարին սա յայտարարութիւնը թէ «Անգլիա տեսնելով թէ անկալելի կըլլայ

համաձայնի Ռուսիոյ հետ, և թէ կըլլալով պիտի մնայ, — չպիտի վարանի գաշնակցի Մ. Նահանգներուն հետ, իր իրաւունքներուն և շահերուն պաշտպանութեանը համար»:

Ամերիկայի հետ անգլիական գաշնակցութեան մը մասին այս բացարձակ յայտարարութիւն այն կարծիք առաջ բերած է թէ անգլ. ամերիկեան գաշնակցութիւնը ճնշուող պիտի տայ և արտական նիղակակցութեան մը սակից առաջին օգտուողը պիտի ըլլայ Սպանիա:

Սպանոսամերիկեան պատերազմը վառ գրութեան մէջ չի գտնուիր. վերջին օրերու սպանիական մէկ քանի մանր մանր յաջողութիւններ՝ Մաթանիասի և Բարաբանասի առջև, մեծ խանդավառութիւն առաջ բերած են Սպանիոյ մէջ, ուր ամէնքը, ու գ մտած էին Բալիթի չարաշար պարտութեանէն ի վեր:

Բայց վճռական բախումը զեռ չիրականացու, ու երկու նաւատորմերը զիրար փնտռելու վրայ են միշտ: Իրաւ է որ այս պահուրտութիւն մէջ Սպանիան թագաւոր փնտռուցն է ու Ամերիկան հետապնդողը: Համբերութեամբ սպասենք որ օր մը վերջապէս գտնան զիրար ու յարգալից ողջոյններ փոխանակեն:

ՌՈՒՍԻԱ ԱՐԵՒԵԼԷՒ ՄԷՋ (4)

Ընդհակառակը Ռուսիոյ շահը կը պահանջէ որ Արևելքի մէջ շարունակ գծաութիւններ, անկարգութիւններ, ջարդեր տեղի ունենան: Ասիկայ իր ազդեցութիւնը կընդարձակէ: Սոսերես թոյլատրէ թերեւս փոքր բարենորոգում մը, բայց ճիշդ այն սեակէն որ անիշխանութիւնը չկարենայ արմատախիլ ընել:

Այս բաները որոշապէս կըզան նաև հայերն ու երկատարգթութեանը: Վերջիններն իրենց պաշտօնակալութեամբ «Մէջլէթէթ»-ի (գաղղ. հրատակ.) 1897 թ. 1 թիւին մէջ կը յայտարարէին թէ ռուս կառավարութիւնը ուղղակի շահ ունի Տաճկաստանի անկերպարան վիճակին շարունակուելուն մէջ: Եոյն լսելը, շատ աւելի ընդարձակ մանրամասնութիւններով, կը գրէին աւելի կանուխ Հայ Յեղափոխականներն իրենց օսական «Հնչակ»-ի 1895 թ. 1 թիւին մէջ:

Բայց այն մանր բարենորոգումներն իսկ զոր առերես կը

կը պաշտպանէ Ռուսիա, չէին ներմուծուեր Թուրքիա՝ առանց Սուլթանի գէմ ուժ գործածելու, քանի որ ինքը, մոլեանդ և կողիտ կարճատես մը, իր երկրին մէջ ամենամոլորք րէֆորմի խօսքն անգամ չուղեր լսել: Սակայն հոս կրկին կը ներկայանայ Ռուսական հաճոյսկատար գիտնագիտութիւնը, որ չհամաձայնի Սուլթանի գէմ ու է ուժ գործածելու:

Արդէն վերը յիշուած՝ 1895 յունիս 4 հեռագրին մէջ Սըր Լէսըլս կը յայտնէ թէ Լօպանօֆ յայտարարեց է իրեն «չատանկեղծօրէն», որ անհրաժեշտ չհամարեր Սուլթանին գէմ բռնի միջոցներ կամ սպառնական բառեր գործածել մինչև և իսկ թէ ան երեք զեկուցաններու ծրար զիրը մերժէ: Միւսնայն բանը կը կրկնուի շատ մը ուրիշ հեռագրիներու մէջ: Լօպանօֆի մահէն ետք՝ իրեն յաջորդեց Նիշկին: Սակայն հոս տեղն է յիշելու Նիքոլա Բ. Նիշկանի ըսած խօսքերը. «Ես երիտասարդեմ, նախարարս նոր է, բայց քաղաքականութիւնս հին է»: Եւ

արդարեւ Ռոզպէրի այն առաջարկութեան որ և թէ Թուրքիան բարենորոգումները մերժէ՝ ճիշդ միջոցներ գործադրուին անոր գէմ՝ Եիշկին 1896 հոկտեմբեր 20ին պատասխանեց է թէ «ո՛ր և է լսելի միջոց գործադրուելուն՝ «վերջին ծալը հակառակ» է Նորին Կայսերական Մեծութիւն Չարը»:

Այս պայմաններու տակ յայտնի է թէ անիշխանութիւնը պիտի շարունակէ Թուրքիոյ մէջ: Քրիստոնեաներու ազազակները մինչև երկինք պիտի բարձրանան:

Եւրոպա Ռուսիոյ հակառակութեամբը քայքայուած՝ անզօր է իրենց օգնելու: Ո՞վ կը մնայ:

«Վերջ մը տալու միակ միջոցը, կը գրէ «Նօլօրէ Վրէմիա»-ի ծանօթ չինօֆիլիքը, ձգելու է Ռուսիան որ Սուլթանի առջև «առանձին» գործէ և ստանայ անկէց այնպիսի արածութիւն մը, որով յառաջիկային Տաճկաստանի գոյութեան պայմանները ճշգրտութեամբ պիտի որոշուին Ռուսիայի աւանշական քօնթրօլին միջոցովը»:

Ահաւաստիկ ինչպէս ռուս գիտնագիտութիւնը նոյնիսկ ինքը կը խոստովանի իր ռճրագործութիւնը բարձրաձայն ազմուկով: Ռուսիա թողուց—չէ՛, աւելին իսկ կը պաշտպանէր, Լը քաջալերէր, — որ Սուլթանը հարիւր հազար հոյեր մերթէ, որպէս զի Թուրքիոյ բախտն «առանձին» կարգադրելու երաշխաւորողներն ստանայ Եւրոպայէն: Այն միևնոյն Ռուսիան, որ «Սուրբ սեղերո» Երուսաղէմի մէջ՝ խըցուած սլատուհանի մը համար պատերազմ կը մղէր, այսօր արևաշարու ցնծութիւնով մը կը գիտէ ամբողջ քրիստոնեայ ազգի մը ոչնչացումը: Հոս՝ հայկական բռնկած քաղաքներու և զիւղերու գոթիային բոցին առջև ինկաւ այն երկիւղածութեան գիմակը, որուն ներքև կը ծածկուէր պաշտօնական Ռուսիան և կը յայտնուի անոր Ասիական ժանտատետի և վայրենի գէմքն՝ իր ամբողջական լիբր մերկութիւնովը:

Տօթ. Բախովսի (Շարունակելի)

ԲՕԼԻԹԻԳԱ

ՍԱԿԱՆԻԱ ՎԷ ԱՄԷՐԻԳԱ

Սպանիա վե Ամէրիգա իշխե-
րինտե պէօյիւք պիւր թէպէտ-
տիւլաթ տահա զուհուրա կէլիւ-
միշ աիւր : Սօն թէլէկրաֆլաւա
նաղարէն , Սպանիա տօնանմաւ
եէշիւ պրուստան Մարթինիգա
աշըպարընա կիթմիշ աիւր : պու
հազատիս Ռաշինիթընտա պէօ-
յիւք հէյէճան հուսուլա կէթիւր-
միշ աիւր : Պու սէպէպու էն տօլալը
պահարիյէ նէղարէթի սօն սասթա
գատար իթմիշ օլտուղու թէր-
թիպաթը աւքէրիյէսինի տէկիշ-
աիւրմէկէ մէճպուր օլմուշ տըր ,
եանի Քուպայա աւքէր կէօնտէր-
մէք մէսէլէսի կէրի պրաղըմըշ
տըր :

Պէօյէճէ , Սպանիա տօնանմա-
ւընըն մէյտանա չըղմասը պիւր
մուհիմ միւսասէմէնին նիհայէթ
եազընէն վուգու պուլաճաղը իհ-
թիմալ օլունմագաա տըր :

Ամէրիգա տօնանմաւընըն Մա-
թանգաւը , Գարաւընտը վէ Սան-
ճուան-աւը-Բօրթօ-Ռիքօյը աթէշէ
թութմագ թէշէպպիւսինտէ միւ-
սաիտ օլմանաւը պէտիհի աիւր :
Գաղիթէ մաղլուպիյէթինտէն տօ-
լալը եաա ու մաթէմէ աիւշար օլ-
մուշ օլան զաղալը Սպանիօլաւր
պու ճիւզի զաֆէրիյէթաէն օ տէ-
րէճէ սէվինմէքտէ աիւրէր քի՛
մուհարէպէյի զաղանմըշլար կի-
պի նիւմայիշաթտա պու լուիւրօր-
լար :

Հազանաւան եաղարընա կէօ-
րէ Ամէրիգա զըրհըլաւըր իքիւն-
ճի տէֆա օլարագ Գարաւընտը
թօրա թութմաշլար վէ Ինիլի-
թէրա գօնսօլոսհանէսի իւղէրինէ
պիւր կիւլէ բաթլալըպ պինա
քեամիլէն եղըմըշ տըր :

Քուպայա Սպանիա օրտուր
ասըլար իլէ Սանթա-Բարա վի-
լայէթինտէ չաթըշըպ անլէրի
կէրի սիւրմիւշլէր և 17 տըր էօլ-
տիւրմիշլէր աիւր : Սպանիալըլար
ասըլար օրտուրկեանընտա պէօյիւք
մըգտար մուհիմմաթը հարպիյէ
պուլմուշլար տըր :

Մ. Սակասթանըն գաղինէթօը
վէհասըլ իթիֆաթընը վէրմիշ
տիւր : եէնի գապինէթօնըն թէշ-
քիլի թէքրար Մ. Սակասթայա
թէպիւթ օլմուշ տըր : Չաննիլաթա
կէօրէ , էսկի հէյէթը վիւքէլա-
տան եալընը միւսթէմէքեաթ
նաղըրը (գաղթային նախարար)
վէ պահարիյէ նաղըրը վէ նաֆաա
նաղըրը տէկիշէճէքիւր աիւր :

Պու սըրա , Ամէրիգա-Սպանիա
մուհարէպէսինին ահալլինտէն
զիյատէ էվրօրա տիւրլուաթլա-
րընը մէշղուլ իտէն մէտէլէ շու
տըր քի՛ Ինիլիթէրա միւսթէմ-
լէքեաթ նաղըրը Մ. Չէմպըլէյ-
նին իրատ իթաիկի սօն նութ-
ղընտա պէյան օլընաղըր կիպի ,

ասհիհէն Ինիլիթէրա վէ Միւճ-
թէմէաի-Ամէրիգա պէյնինտէ
պիւր իթիֆաթ հասըլ օլուճագ
եալտօ օլմագաա տըր : Պու Անկլօ-
Սաղոն լիթիֆաթընըն սէմէ-
րէսի շիւպհէսիլ լիէքիլէվրօրա
աէվլէթլէրի պէյնինտէ պիւր ու-
մուսի իթիֆաթա սէպէպ օլա-
ճագ , վէ պու հալտէն էն զիյատէ
իթիֆաթա լտէն Սպանիա օլա-
ճագ տըր :

Պիւր թարաֆտան Ինիլիթէրա
իլէ Միւճթէմէաի-Ամէրիգա վէ
տիկէր թարաֆտան էվրօրանըն
պէրրի (յամաւքային) տէվլէթլէ-
րի պէյնինտէ պիւր տէշէթլի
մարաղանըն զուհուրի՛ թէվա-
րիտէ միւլի ալ կէօրիւմիւշ
արպէտալարտան պիւրինէ սէպէ-
պիյէթ վէրէճէկիինի ալա շիւպհէ
գալարմաղ :

«Էնբարսիւալ» կաղէթաւը Սպա-
նիանըն էվրօրա տէվլէթլէրինէ
թէղարուպը (միւրճեյուճ) հիսս
իթտիւրմէքտէ , վէ հաթթա Ֆի-
լիբին աուաւարը հաղընտա
Սպանիա՛ Ալմանիա իլէ միւղա-
քէրաթա կիւրմիշ օլտուղընը սէօյ-
լէմէքտէ աիւր :

ԹԻՆՐԲԻԱ ԻՆԼԵ Ի

Եունանիլթանըն կէօլի ոյաը .
Թեաալիանըն գուրալար տիշարը
չըղարըրմաղա սաշլամըշլար տըր :
Թեաալիանըն զարպ հուսու-
տըն : ա տուրմուշ օլան Եունան
օրտուտա լիէարիճէն Թեաալիա
թօրաղընա կիւրմէք է աիւր .
նիլապէն , Եունան օրտուտը հէր
վաղըթ աիշարը չըղմագաա օլան
թիւրք օրտուտուտան պիւր սաաթ
ուղագաա գալաճագ տըր : Տէր-
պէնա մուրգա կէշիտին իւղէ-
րինտէն էվրօրալըլարտան միւ-
թէշէքքիլ քօմիսիօն թէպիւթ
մուսմէլաթընը լճրա իտէճէք
աիւր :

Տէօրթ թիւրք վաբօրլարը վօ-
լտան Սէլանիկէ պիւր սէֆէր ի-
տուպ եէնիտէն վօլօեա տէօն-
միւշլէր աիւր : Տիկէր տէօրթ վա-
բօրլար սէքիլ թապուր աւքէր
եիւքիէնէրէք Պահըր Սէֆիա լի-
մանլարընա տօղրու կիթմիշլէր
աիւր :

Քարիլտէն վէ Լոնտրաւան
պիւրիւրիւրիկինէ կէօրէ , մայիս
Յտէ Եունան լիաղմինաթը հար-
պիյէնին պիւրինճի զըմը , պիւր
միլեոն օմա լիւրաը , Քարիլ վէ
Լոնտրա օմա պանղալարընա թէ-
տիյէ օլունմըշ տըր :

Ռուսիա կաղէթալարը Ալմա-
նիանըն Թիւրքիա հաղընտա
թութմուշ օլտուղու եօլա գարշը
շէտիա պիւր լիւան դուլլանմաղ-
տա տըրլար : Փեթերսպուրկ կա-
ղէթալարը աշըղ աշըղա սէօյլէ-
յօրլար քի՛ Ռուս հիւքիւմէթի
Ալմանիանըն սոյ ու զալըթլէ-
րինէ գարշը վար գուվլէթի իլէ

սիւհալանմագաա տըր : « օլօե
Վրէմիա » Ալմանիանըն Սուրիա
ասհիլինտէ պիւր լիման էլէ կէ-
շիւրմէք իսթէաիլինի լիէքիւր
պիւր իտուպ պէօյլէ պիւր էֆ-
քեալըն իճրատընտան նէ նէթի-
ճէ հասըլ օլտուղիւր սիւվալինէ
իշ ևա պիւրա շէքիւ կէշէր , ևա
Ռուսիա թէհաճմիւր իտէմէյուպ
Սթանպուլ պօղաղընը զապի ի-
տուրա : Օ հալտէ Ինիլիթէրա Մար-
մարա տէնիլլինտէ կէօրիւնիւր ,
վէ Աւստրիա Սէլանիկտէ . պա-
տէհու Պէրլինտէ պիւր գոնիլրէ
իճթիմա օլտուր , քի՛ Թուրքիա-
նըն թաղալմի իլէ (բաժնիւ) պի-
թէպիլիւր » : Ալմանիա շիւպհէ-
սիլ Սուրիտաաքի լիմանը էլաէն
գաշըրմաղ , հալպա քի՛ պէօյլէճէ
իւրինչի պիւր Ալլաու-Լօրէն պէլա-
սընա միւլթիլա օլմուշ օլտուր :
Մէղքիւր կաղէթա էֆքեալընճա
թիւրք հիւքիւմէթի Անտաօլու-
աա Ալմանիայա վէրմիշ օլտուղու
միւստաաէլէր քէնաիսինէ նէ
թէհիլիքէլէր աշմըշ օլտուղալըր-
նը շիւմի հիսս իթմէքտէ աիւր :
Սուլթան՝ Ալմանիանըն արղու
լիւրի կիպիլ քէնաի թաիլթը-
նը վէ փատիշահըլըրը իւշ հաֆ-
թա զարֆընտա շիւպհէսիլ գա-
լըպ իթմէք իսթիւմէղ , Չին հիւ-
քիւմէթի Թիւրքիայա էյի պիւր
էօրիէկ օլտուղիւր : « Վրէմիա »
իլ լիմանընտ սէօյլէյօր . « Տէր
քէսին պիւրիկի շէյ սիւր քի՛
Թիւրքիա իլէ միւստաէպաթը-
մըղա եէնի միւշքիւլաթըն զու-
հարինի իսթիւմէք հաղըմըշ
տըր : պիլիթ իսթիւրըրըն (նախ-
նիւր) գալըթլէրի տէօքմիւշ օլ-
տուղալըր գանլար վէ գահրա-
մանըղը պիլի իշին Շարգաա
կայէթ մուգատտէս (սրբաղան)
հաղըլար եարաթմըշ օլտուղալ-
ընը ալա ունութմալաճագըղ » :

սիւհալանմագաա տըր : « օլօե
Վրէմիա » Ալմանիանըն Սուրիա
ասհիլինտէ պիւր լիման էլէ կէ-
շիւրմէք իսթէաիլինի լիէքիւր
պիւր իտուպ պէօյլէ պիւր էֆ-
քեալըն իճրատընտան նէ նէթի-
ճէ հասըլ օլտուղիւր սիւվալինէ
իշ ևա պիւրա շէքիւ կէշէր , ևա
Ռուսիա թէհաճմիւր իտէմէյուպ
Սթանպուլ պօղաղընը զապի ի-
տուրա : Օ հալտէ Ինիլիթէրա Մար-
մարա տէնիլլինտէ կէօրիւնիւր ,
վէ Աւստրիա Սէլանիկտէ . պա-
տէհու Պէրլինտէ պիւր գոնիլրէ
իճթիմա օլտուր , քի՛ Թուրքիա-
նըն թաղալմի իլէ (բաժնիւ) պի-
թէպիլիւր » : Ալմանիա շիւպհէ-
սիլ Սուրիտաաքի լիմանը էլաէն
գաշըրմաղ , հալպա քի՛ պէօյլէճէ
իւրինչի պիւր Ալլաու-Լօրէն պէլա-
սընա միւլթիլա օլմուշ օլտուր :
Մէղքիւր կաղէթա էֆքեալընճա
թիւրք հիւքիւմէթի Անտաօլու-
աա Ալմանիայա վէրմիշ օլտուղու
միւստաաէլէր քէնաիսինէ նէ
թէհիլիքէլէր աշմըշ օլտուղալըր-
նը շիւմի հիսս իթմէքտէ աիւր :
Սուլթան՝ Ալմանիանըն արղու
լիւրի կիպիլ քէնաի թաիլթը-
նը վէ փատիշահըլըրը իւշ հաֆ-
թա զարֆընտա շիւպհէսիլ գա-
լըպ իթմէք իսթիւմէղ , Չին հիւ-
քիւմէթի Թիւրքիայա էյի պիւր
էօրիէկ օլտուղիւր : « Վրէմիա »
իլ լիմանընտ սէօյլէյօր . « Տէր
քէսին պիւրիկի շէյ սիւր քի՛
Թիւրքիա իլէ միւստաէպաթը-
մըղա եէնի միւշքիւլաթըն զու-
հարինի իսթիւմէք հաղըմըշ
տըր : պիլիթ իսթիւրըրըն (նախ-
նիւր) գալըթլէրի տէօքմիւշ օլ-
տուղալըր գանլար վէ գահրա-
մանըղը պիլի իշին Շարգաա
կայէթ մուգատտէս (սրբաղան)
հաղըլար եարաթմըշ օլտուղալ-
ընը ալա ունութմալաճագըղ » :

ԻԼԱՆԸ ՐԵՍՄԻ

Վաւնա վէ էթրաֆ քէօյլէրտէ
Իրան տէվլէթի թէպտաւընտա
պուլունան բաղպէթլու զէվաթա
պիւրիւրիւր քի՛ Մայիս աշընտա
քէնաիլէրի շահօն վէ ևահօա
օլմաաղը հալտէ վէքեալէթէն
բաղար կիւնլէրի էօյլէնտէն սօղ-
րա սահաթ 1տէն ճէ գատար գօն-
սօլօսհանէյէ թէշիթ իտուպ ,
էլլէրինտէ օլան էվրաղարը թաա-
տիգ վէ լիմիլէրինի քիւթիւկ
թէֆաթիւրինէ գայա իթաիւրմէլի
աիւրէր :

Վիս Բօնսիլա sp Բիւս
Վաւնա , Գ. ուչաա , ուլիցա
Տէպրօրա 7. 66 :

—)(—

ՃԱՇՄԱՆ Ե՛՛ ԶԲՆԱՐԱՆ
ՀԱՃԻ ԲԱՎԱԿՕՒՆ ՃԻՇԴ ԴԷՄԸ
Կը բսնիցուեն Պ. Տիգրան Թիւրքի-
նեան ևւ լնի »

Արհեստին մէջ կաա արիւր թիւան հա-
սած երիտասարդ հայու մը ձեռամբ
սարքուած այս հովանուն , մարդու
ու զիղճական հաստատու թիւն ոչ մի-
այն պատիւ կը բերէ հայ ճաւախին ,
այլ ևւ մեծ իսթան մը կըլլայ օր հայ
ու օտար փափկակեանի իրենց գար-
նանային ու ամանային ժամաղրա-
վայր մը ընեն զայն զրօնեալու ևւ
ճաշիւր , Պոնտոսեան ախորժաքի
հովիւրուն ու Սեւ ծովի կապոյտ աա-
րածու թեան առջև :

Հակառակ այս հրապուրիչ առաւե-
լու թիւննեբուն , յաճախօրդնեբը պի-
տի գանեն յոյժ զիւրաւաաշիլի զի-
նեբ թէ ըմպիլիքի թէ կերակուրնե-
բու մտաին :

ՊՕՐՍԱ

Վաւնա 9 Մայիս
ՊՈՂԻՏԱՅ
Վալօն , լիւրա 47—11 , հէքթօլ-
11.20—12 Քրանք
Արապա , լիւրա 47—55 հէքթօլ-
11—13.10 Քրանք
ԱՐԲԱ
Լիւրա 38—40 հէքթօլ 6.20—6.40
Քրանք
ՅԱՍՈՒԼԱՍ
100 օգաաը 15—20 Քրանք՝ մալա
կէօրէ
Առապա մուսմիլլիսի նարօլուն 21
Քրանք հիւսաղը իլէ աիւր .
Կիւնաէ 4—5 արապա արրա , կիւ-
մէքտէ աիւր :

ՍՐԵԻԼԵԱՆ ՄԱՍՈՒՎ
ՀԱՆԴԵՍ ԿԻՍՍՄՍԵԱՅ
Ազգային , գրակուն ևւ քաղաքական
28րդ տարի
Խմբագիր—Տ.Ն.Բ.Կ.Ն.
Մ. Մ. Ս. ՈՒՐԵԱՆ
Կը հրատարակուի Իզմիրի մէջ :

ՍՏԵՓԱՆ ԽՕՐԱՍՏԱՆՃԵԱՆ
Կ Ո Շ Կ Ս Կ Ա Ր
Մուսալլա , հաճի Հասան աղաի
օթէլին տակ

Ճաշակաւոր , տիկուն , ձեաւըր
կոշիկ շինել տալ ուղղը պէտք է
դիմէ Պ. Ստեփան Խօրաստանճեանի
որուն ճարտարութիւնը մէկ վոր-
ճով երեան կեւլայ :
Գինեբ դիւրամաաշէլի :

« Շ Ա Ր Ժ Ո Ւ Ս »

Վաւնաի մէջ կը վաճառուի Մու-
սալլա , թահիլ կէղիպէթլու քեանի
խանութը , Սասուն սրճարանի ծխա-
վաճառին քով ևւ Սպարաբանման
միլիթին զէմը հայկական գրատու-
նը , Ա. Չարբանլեանի քով :

ՏՊԱՐԱՆ « ՇՍՐԺՈՒՄ »
—)(—

Կը տպագրուին ամէն լեղպէ
այցեւորուն , հասցէտուն , նամա-
կաղլուի , հարաանեկան հրատի-
րագիւր , մահաղպ , լնչպէս նաև
պրօշլուներ :
Գինեբն յոյժ զլւրամաաշէլի՛
Ուրիշ քաղաքներէ եկած
յանճեարարութիւններ ճշգու-
թեամբ և փութով կը կատար-
ուին :